

Kortársak Létay Vera színikritikáiról

„Kedves Vera, nem zavarok, csak köszönök. Mindazt, amit rólam írt. Azt is, amit nem rólam. Jóleső érzés a még valamit-akaróknak, hogy Létay létezik és ír. Jellel van megérintve a szeme. Köszönöm a Sorsnak, hogy igazán akarom, amiről ír. Köszönöm a pontos elfogultságát. Köszönöm, hogy velünk »elfogultakkal« elfogult volt. Köszönöm, hogy van. Ványa bácsi: Latinovits.”

(Latinovits Zoltán, 1970)

„Kedves Vera! Köszönöm a könyvet. Az én megítélésem szerint testhosszal vezetsz társaid előtt. Ezért sajnálom, hogy a kötetben nem szerepelek, bár persze épp úgy gondolkozom erről mint Te, és nekem is többet ér egy ilyen régi és elfogult barátság, mint egy vagy több jó kritika.”

(Örkény István, 1972)

„Bevallom, évek óta Létay Vera színikritikájával kezdtem olvasni az ÉS-t, és csalódással veszem tudomásul, ha a heti számban nem találom a nevét. (...) Létay eszményi kritikus. Elsősorban azért, mert *nézőként* ül be az előadásra, nem mint hivatásos jogosítvánnyal rendelkező bíráló. Mintha azon az estén volna először színházban. A „naiv” néző manipulálatlanságával, nyitottságával, kétszer-kettő-logikájával nézi végig a darabot. Kíváncsian, csodára várva, tágra nyitott szemmel. Úgy tesz, mintha nem tudna „a mesterség titkairól”, „a szakma rejtelseiről”, „a terület problémáiról”. Kérem, ne higgyenek neki. Aligha lehet kritikus fölkészültebb, műveltebb, szélesebb látókörű nála. Az olyan is ritka, aki hozzá hasonlóan társadalmi és társművészeti

összefüggéseiben látja a színházat. Csak éppen rühelli a nagyképűséget, az áltudományos halandzsát, a terminológiai „fenn az ernyő nincsen kas”-t. Nem akar „bennfentes” lenni. Nem preconcepciókat képvisel. Egy néző, akit az különböztet meg a zsöllyében mellette ülőtől, hogy szilárdabb esztétikai tudás és világnézeti alap van véleménye mögött.”

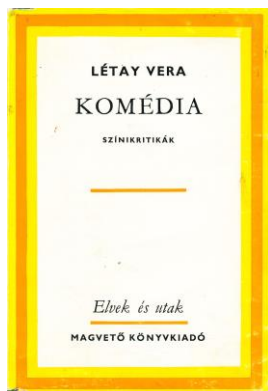
(Koltai Tamás, 1972)

„...irigykedve és nagy elismeréssel vettem észre (megint), mennyire elkerüli azt a filosz-irodalomtörténész nagyképűséget, szakmai zsargont, a teljességre való állandó reménytelen törekvést, amelytől például én képtelen vagyok megszabadulni, hogy milyen jók az ötletei...és milyen szellemesen fejti ki őket, módszere Franciaországban is megállná a helyét”.

(Réz Pál, 1972)

„Talán tudja, mennyire becsülöm a kritikáit, s útonútfélen hirdetem, hogy legjobb színi kritikusunknak tartom. Legtöbb írását, azt hiszem ismerem is, de jólesik, hogy kötetbe gyűjtve elhelyezhetem a könyvespolcomon, és bármikor elővehetem.”

(Komlós Aladár, 1972)

„Édes Vera! Köszönöm a „Komédiát”, jó sokszor belelapoztam, és megint örültem annak, amit a műfajban egyedül művelsz: a humorral elemzést. Kár, hogy ez a szó „elemzés” kiment a divatból. Még most is – megkopva – ez fejezi ki legjobban bírázataid stílusát.”

(Örkény István, 1976)

„Kedves Verácska, londoni utamról — néhány jó színházi emlékekkel — visszatérve asztalomon találtam a Maga színikritikáinak újabb kötetét. Gratulálok, nagy örömmel és nagy irigységgel. Örömmel azért, mert kitűnő olvasmányról gondoskodott az elkövetkező egy-két hétre, irigységgel pedig azért, mert íme, Maga hű tudott maradni a színházhoz és a színikritikához, amelyet én már rég cserbenhagytam, másfelől pedig sokkal jobban és élvezetesebben tudja csinálni ezt a műfajt, mint én valaha is tudtam, vagy tudhatom. Igaz barátsággal köszönti és hűbéri kézcsókjait küldi: Kéri Laci”

(Kéri László, 1976)

„...Sem a ledororongolás, sem a szánakozó elnézés nem kenyerre, tárgyilagos, igazságos bírálatra állította be tollát. Valljuk meg, nehéz dolga volt. Ha egyáltalán el akarja kerülni, hogy a színházi életünkkel kapcsolatos rosszkedvét ne a kritikus alapjában „mísz” természetével

vagy sznobizmusával magyarázzák, százszor is meg kell fontolnia: hogyan fejezze ki ellenvéleményét. És százszor meg is gondolja. És mind a százszor ugyanarra az eredményre jut: mindenkor a művet, a lehetőséget kell szembesíteni az előadással, ami, persze nem zárja ki, hogy akár a választást is bírálattal illesse. Ez a kétszeresen is tárgyilagos, egyszer a műre, másodszer a produkcióra koncentráló kritika rokonszenvet kell, hogy ébresszen az olvasóban. Létaynak minden eszköze megvan nemcsak a rokonszenv kiváltásához, de megtartásához is. Egyfelől kitűnően tud írni, másfelől nagy műveltséganyaga és szinte mindent újraolvasó szorgalma lexikálisán is megbízható tájékozási forrása az érdeklődőnek. Mert ő még – hála isten – nem szakított az informálódó kritikai módszerrel. Létay mindezek mellett még varázslatos egyéniségét is megőrzi írásaiban: belengi őket fölényes mosolya, ami bizony csak a nagyon bölcs emberek sajátja. Számunkra összes erényei közül talán mégis a bátorsága a legszimpatikusabb. Alig érhetjük tetten kompromisszumokban, egyéniségétől annyira idegen a megalkuvás. Úgy érezzük, az ilyesmi nála elkerülhetetlenül stílusteréshez vezetne: önmagát leplezné le. Fönntartja magának a jogot, hogy akár a legmegcsontosodottabb előítéleteket, véleményeket, megállapításokat is fölülvizsgálja, ha szükségét érzi. Vonatkozik ez az írott műre, a színpadi megvalósításra egyaránt.”

(Fábián László, 1976)

„Kedves Létay Vera, sokkal jelentéktelenebb és pozíciótlanabb alakja vagyok művészeti életünknek, semhogy megjegyezte volna találkozásunkat, amikor közös barátunk: Gergely Ági az utcán összeszaladva azt bizonygatta: percekkel előbb vallottam meg lakásán, hogy

Maga pillanatnyilag legszívemszerintibb színikritikusom, s ha meg is jegyezte, elnéző mosollyal nyugtázta koromhoz méltatlan bursikózan szertelen lelkendezésem. Most, karkai mottójú könyve birtokában mégis megismétlem az akkor vallottakat s a sok okos, célratörő, szellemes, találó és szakmailag helytálló megállapítást továbbra is dicsérve, hozzáteszem legemberibb indokomat: nyilván azért lelkendezem úgy kritikai működéséért, mert európai szinten tudja kimondani és leírni mindazt, amit én harsányan handabandázva szoktam pagodában és öltözőfolyosón kiöklendezni, fenegyerekeskedve és magamra vonva illetékesek haragját, akik persze nekem nem hiszik el, hogy Mensáros modernkedése szürke és unalmas, Major elméleti megalapozottsága épp csak az elmélet igazát és életerejét nélkülözi, hogy Balázsovits szépsége nincs arányban tehetségtelenségével, hogy Lengyel Gyurikának Molnár még csak-csak, de annál művészibb feladat már semmiképp, hogy Marton dekoratív beállításai közepette azért Kálmán Gyuri csak mind-modorosabb és Sinkovits is hajlamos azzá válni, hogy irodalmi ócskatárunkból már Keresztury ellenére is kezd elegünk lenni, éppúgy, mint Kazimirunk scenírozott ál-ötletekkel megfejtelt ismeretterjesztő TIT-színházából satöbbi, satöbbi. Hogy maga mindezt nem mondja és nem is írta le? No jó. Akkor azért lelkendezem írásaiért, mert lehetőséget adott nekem a beleolvasásukra. És arra, hogy együtt valljuk – mert ezt ugye vállalja? –, hogy boldog-lelkesen élünk egy korban Latinovitssal, Darvassal, Gáborral és Tolnayval! S mert szellemes írásait szellemes poénokkal zárja, hadd zárjam én is soraimat egy helyzet-szülte poénnal. Könyvtáram – szakkönyvtár (színház-zene-költészet), s a színházi oszlop dramaturgiai írásai betűrendben állnak egymás mellett. Így került most kötete Lessing Hamburgi dramaturgiája és

Lukács György A modern dráma fejlődésének története
közé. Látja, így szerezhethet bókot egy kritikusnak a neve
(netán szerencsésen magyarított) betűrendje.

És bocsánat, hogy élek és írtam.

Kézcsókkal, félig ismeretlen híve:

(Rácz György, a Magyar Rádió főrendezője, 1972)

